

KARULA VALLA

ÜLDPLANEERING

Sisukord

1. Kõrgemad arengudokumendid ja planeeringud	4
1.1 Üleriigiline planeering Eesti 2010	4
1.2 Valga maakonnaplaneering.....	4
1.3 Valga maakonna teemaplaneering "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused"	4
1.4 Valgamaa arengustrateegia Valgamaa 2010+.....	5
1.5 Via Hanseatica arengustrateegia	5
1.6 Karula valla arengukava	5
2. Karula valla üldiseloomustus.....	6
3. Maa- ja veealade üldiste kasutustingimuste seadmine.....	7
3.1 Üldkasutatavate hoonete ja rajatise maa	8
3.2 Puhke ja virgestusmaa.....	8
3.3 Elamumaa	9
3.3 Tootmis-, äri-, ja transpordimaa.....	10
3.4 Karjäärade, jäätmeheidlate ja tehnorajatiste maa	11
Tehnoehitiste maa reserveerimine siia täpsustada valla omandisse jäävate tehnorajatise biotiigid, pumplad ja purkaevude maad	11
3.5 Tehniline infrastruktuur	12
Teed, avalikult kasutatavate teede ja radade määramine	12
Elekter	13
Ühisveevärk ja -kanalisatsioon	13
Kommunikatsioon.....	15
Haljastus ja heakord.....	15
3.6 Ehitustingimuste määramine.....	16
3.7 Detailplaneeringu koostamise kohustusega alad ja juhud	17
3.8 Karula valla rohelise võrgustiku toimimist tagavate tingimuste seadmine	18
Rohelise võrgustiku tugialad ja koridorid.....	18
Rohelise võrgustiku toimimist tagavad ehitus- ja kasutustingimused	19
3.9 Miljööväärtuslike alade määramine, nende kaitse ja kasutustingimuste seadmine	20
Riikliku tähtsusega miljööväärtuslikuks alaks on Karula rahvuspark	20
Maakondliku tähtsusega miljööväärtuslikuks maastiku alaks on:.....	21
3.10 Looduskaitselistest ja muinsuskaitselistest piirangutest tulenevad maa ja veealade kasutus põhimõtted	22
Avalikult kasutatavad veekogud	25
Veekaitsevööndid ja kallasrada.....	27
Riikliku kaitse all olevad muinsuskaitselistes väärtused ja kasutuspiirangud.....	30

Sissejuhatus

Karula valla üldplaneering algatati Karula Vallavolikogu 14.03.2007.a otsusega nr.6 „Karula valla üldplaneeringu koostamise algatamine”. Üldplaneering koostatakse kogu valla territooriumi kohta.

Üldplaneeringu koostamise eesmärk on määrata valla ruumilised arengusuunad ja seada tingimused, kuidas suunatakse vallas maakasutust ja ehitustegevust.

Üldplaneeringu koostamisel osalesid vallavalitsuse ametnikud, vallavolikogu ja -valitsuse liikmed ning kohalik kogukond. Valla kohta tehti SWOT-analüüs.

Üldplaneeringu koostamise käigus on kaalutlemise ja mõjude hindamise tulemusena leitud parimad lahendused säästvaks ja tasakaalustatud arenguks.

Valla üldplaneering koosneb kaardist ja seletuskirjast. Seletuskiri on planeeringulahenduse tekstiline osa, mis sisaldab maakasutus- ja ehitustingimusi – tekstilises osas on antud üldprintsipiibid, mis kehtivad kogu valla territooriumi kohta.

Planeeringu lisana on vormistatud planeeringu protsessi kaust, mis sisaldab lähteandmete ülevaadet, planeeringu koostamise ja menetlemise käiku ning muid materjale.

Üldplaneeringu koostas Karula Vallavalitsus koostöös sihtasutusega Valgamaa Arenguagentuur.

1. Kõrgemad arengudokumendid ja planeeringud

1.1 Üleriigiline planeering Eesti 2010

Eesti Vabariigi arengusuunad sätestab ja seob maakasutusega üleriigiline planeering Eesti 2010, mille eesmärgid on:

- inimese põhivajaduste rahuldamise ruumiline tagamine;
- Eesti asustussüsteemi- ja maastikstruktuuri väärtuste säilitamine ja edasiarendamine;
- asustuse ruumiline tasakaalustamine;
- Eesti hea ruumiline sidumine Euroopaga;
- looduskeskkonna hea seisundi säilitamine ja parandamine.

Üleriigilise planeeringu koostamisel on lähtutud arusaamast, et ajalooliselt väljakujunenud asustussüsteem ja maastikstruktuur on Eesti kultuuri ja ajaloolise järjepidevuse üks olulisi väljendusi ning rahvuslikku identiteeti ja keskkonnakvaliteeti kindlustav tegur. Ligi kolmveerand Eesti territooriumist hõlmavad metsad ja sood ning rikas ja mitmekesine looduskeskkond on meie üks väärtuslikum kaasavara uude sajandisse. Looduskeskkonna hea seisundi säilitamine ja edasine parandamine on Eesti ruumilise korralduse, asustuse, maakasutuse, transpordi, energeetika ja kogu majanduse arengu üks oluline baastingimus.

1.2 Valga maakonnaplaneering

Maakonnaplaneering sätestab strateegilise eesmärgina Valga maakonna jätkusuutliku säästva arengu ja heaolu kasvu, maakonna kui väga hea elu- ja tööpaiga ning turismipiirkonna teadvustamise Eestis ja väljaspool Eestit.

Maakonnaplaneering määratleb maakonna tiheasustusalad ja detailplaneeringu kohustusega alad. Maakonnaplaneeringu kaartidel on markeeritud keskmise ja kõrgema mullaviljakusega piirkonnad, põhilised transiidi ja trassidega seotud koridorid ning tähistatud on ka perspektiivsed piirkonnad tööstuse ning turismi arendamiseks.

1.3 Valga maakonna teemaplaneering "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused"

Maakonna teemaplaneeringus "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused", lepiti kokku kahes alateemas: "Roheline võrgustik" ja "Väärtuslikud maastikud". Nimetatud alateemad olid ka teemaplaneeringu lõppsünteesi põhilisteks lähtedokumentideks. Täiendavalt hõlmab planeeringu lõppsüntees ka teisi tegureid ja valdkondi, mida on oluline arvestada asustuse ja maakasutuse suunamisel.

Teemaplaneeringu üheks olulisemaks eesmärgiks on loodus- ja keskkonnakaitseliselt põhjendatuma ruumstruktuuri tagamine. Tuginedes erinevate infrastruktuuride paiknemise ja vajaduste analüüsile, seatakse aladele vajalikud kasutustingimused, mis peaksid tagama säästva arengu maakonnas. Maakonna teemaplaneering "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused" on alusmaterjal:

1. üld- ja detailplaneeringute koostamisel;
2. vesikonna või alamvesikonna veemajanduskava koostamisel;

3. kaitsekorralduskavade koostamisel;
4. metsamajandamiskavade koostamisel;
5. maakorralduskavade koostamisel;
6. looduskaitse korraldamisel väljapool kaitsealasi;
7. üleriigiliste infrastruktuuride planeerimisel.

1.4 Valgamaa arengustrateegia Valgamaa 2010+

Valgamaa arengustrateegia Valgamaa 2010+ visiooniks on "Valgamaa on suurepärase paig elamiseks, töötamiseks, õppimiseks ja puhkamiseks". Valgamaa eesmärgiks on tagada valgamaalastele ja külalistele igati meeldiv ja turvaline elukeskkond. Sotsiaal- ja tervishoiuteenuste osutamise ümberkorraldamine tingituna rahvastikum muutustest ning hajaasustusest peab vastama kõigi valgamaalaste soovidele ning tagama teenuste kvaliteetsuse ja kättesaadavuse. Turvaline ja puhas looduskeskkond on kvaliteetse elukeskkonna lahutamatu osa. Turvaline elukeskkond ei sünni pelgalt tänu erinevate korraldusstruktuuride tööle, vaid sellesse peab panustama kogu maakonna elanikkond. Eesmärgiks on tugeva naabrivalveõrgustiku väljakujundamine ja tihe koostöö politsei, päästeameti ja elanikkonna vahel. Puhta ja puutumatu looduskeskkonna säilitamine ja loodushoid on üks Valgamaa edu pante. Looduse ilu meelitab Valgamaale puhkama paljusid ning loob miljööväärtuse siin elavatele inimestele. Siinjuures tuleb saavutada kompromiss puutumatu ja puhta looduskeskkonna ja kauni elukeskkonna vahel.

1.5 Via Hanseatica arengustrateegia

Via Hanseatica üldiseks eesmärgiks on Valga-, Tartu, Jõgeva- ja Ida-Virumaa jätkusuutlik sotsiaal-majanduslik areng ja regioonide konkurentsivõime kasv. Selle tagamise ühe eeldusena nähakse Valga-Tartu-Jõhvi-Narva maantee väljaarendamist atraktiivseks transpordi- ja arengukoridoriks (otsene eesmärk), osana rahvusvahelisest Läänemere ida- ja lõunaregioone ühendavast perspektiivsest transpordi- ja arengukoridorist

1.6 Karula valla arengukava 2004-2012

Arengukava kajastab lühema- ja pikemaajalisi arengusuundi arvestades maakondlikku ja riigi arengut, ühinemist Euroopa Liiduga ja valla elanikkonna vajadusi ja huve. Arengukava annab teavet Karula valla kohta, tugevdab elanike identiteeti, sisaldab eluvaldkondade hetkeolukorra analüüsi, on abiks valla tegevuste koordineerimisel ja huvide tasakaalustamisel, arvestab valla erinevate piirkondade ühtlustatud arenguvajadust, pakub välja lahendusi olemasolevate ressursside senisest efektiivsemaks kasutamiseks, on aluseks tegevuskava ja eelarve koostamisel, tutvustab valda väljaspool, otsib tasakaalu riigi ja valla huvide vahel ning täpsustab vastavat töö- ja ressursside jaotumist, toob välja valla võimalikud arengud ühtses Euroopas. Arengukava vaadatakse üle iga aasta 1. oktoobriks valla volikogu poolt ning vajadusel tehakse vastavad muudatused.

Karula valla visioon aastaks 2012 on: Karula vald on tema elanike jaoks väärtustatud elupaik ning mujal tunnustatu turismipiirkond, pakkudes häid sportimis – ja puhketingimusi.

2. Karula valla üldiseloostus

Karula vald asub Lõuna-Eestis, Valga maakonna kaguosas. Valla pindala on 229,92 km², millest haritava maa osakaal on 24 % ja metsade alla jääb 56 %.

Vald jaguneb 14 külaks, suurimad on Kaagjärve (340 el.) ja Lüllemäe (291 el.). Rahvaarv on 1163 inimest, asustustihedus on 5,1 inimest km²-le.

Vallal on ühine piir Valga linna, Tõlliste, Antsla, Mõniste ja Taheva vallaga ning Läti Vabariigiga. Valga jääb valla keskusest Lüllemäelt 23 km ja Tallinn 270 km kaugusele.

Loodus on Lõuna-Eestile tüüpiline, maastik valdavalt kupliline koos paljude järvedega. Karula kõrgustiku kõrgem tipp on Rebasemõisas asuv Tornimägi (137m). Valla territooriumil asub 32 järve, suurim neist on Koobassaare järv (42,6 ha). Karula Rahvuspark hõlmab 5038 ha valla kogupindalast ning metskondadele kuulub 7530 ha, kusjuures 1736 ha metskondade maadest jääb rahvuspargi alale.

Põhilised tegevusalad piirkonnas on metsandus, puidutöötlemine, põllumajandus, kaubandus, haridus, avalik haldus, maastiku kaitse ja hooldus, (maa)turism.

Vallas töötab kultuurimaja, kaks raamatukogu, hooldemaja. Lüllemäel tegutseb 60 lapsega põhikool, Kaagjärvel lasteaed-alkool. Alates 04.08.2007.a tegutseb Karula vallas Lüllemäe Põhikool, mis oma liigilt on lasteaed-põhikool. Kaagjärve mõisahoones jätkab tegevust Lüllemäe Põhikooli Kaagjärve lasteaiarühm. Jõudsalt on arenenud mittetulundusühingute ja seltsingute liikumine.

Lüllemäe küla on valla administratiivne keskus, kus asub Karula Vallavalitsus ja peab oma istungeid 9-liikmeline vallavolikogu.

Valla üldine visioon

Aastaks 2012 on Karula vald tema elanike jaoks väärtustatud elupaik ning mujal tunnustatud turismipiirkond, pakkudes häid sportimis- ja puhketingimusi.

- valla suurimaks rikkuseks on puhas loodus, omanäoline kultuur ja traditsiooniline eestlaslik elulaad;
- vallas on piisavalt töökohti ja haritud tööjõudu;
- ettevõtlus on mitmekesine, toodetakse kõrge väärtusega kaupu ja teenuseid;
- valla teedevõrk on kvaliteetne, tagatud on ohutu ja kiire ühendus suuremate keskustega;
- loodud on tingimused rahvaspordiga tegelemiseks ning mitmekülgeks vaba aja veetmiseks ja puhkamiseks;
- kõigile elanikele on tagatud võimalused omavalitsuse elus aktiivselt osalemiseks ning positiivsete muutuste esilekutsumiseks;
- toimib koostöö era-, kolmanda sektori ning valla vahel;

- külades on tugevad kogukonnasuhted, valla poolt on teostatud külade koostöövõrgustiku kujunemine;
- säilinud on traditsioonid, kuid innukalt rakendatakse ka uuendusi;
- omatakse koostööpartnereid naaberküladest, valdadest ja linnadest ning tehakse koostööd välispartneritega;
- piirkond on kujunenud ligitõmbavaks ja sagedasti külastatavaks kohaks turistidele nii Eestist kui välismaalt

3. Maa- ja veealade üldiste kasutustingimuste seadmine

Üldplaneeringuga on esitatud maa-aladele uusi võimalikke kasutusviise maade reserveerimise ehk uute otstarvete kavandamise näol. Maakasutuse juhtfunktsioon on ala põhimõtteline kasutusviis, s.t. kogu tegevus sellel alal on allutatud põhisihotstarbest tulenevale eesmärgile. Näiteks reserveeritud elamumaa tähendab sellist ala, mille peamiseks maakasutuse viisiks on elamumaa ja sellega seonduvad kõrvalkasutusviisid nagu äri, liiklus, haljastus jne.

Tabel 1. Kasutusvalade nimestik

Tähis kaardil	Maakasutuse juhtfunktsioon	Seletus
EV	Elamumaa	elamu-, aiandus- ja suvilakruntide maa ning kuni 2 ha suuruse üldpindalaga eluasemekohtade maa, pere-, ridaelamumaa ja korterelamute maa.
AA	Üldkasutatavate hoonete maa	Haridus ja lasteasutuste, spordihoone, sotsiaalhoolekande asutuste, kultuuriasutuste ja valitsusasutuste
Ä	Ärimaa	kontorite, äride ja teenindusotstarbeliste ehitiste alune ja nende teenindusmaa
TT	Tootmismaa	Tööstusettevõtete ja neid teenindava abitootmise ning toodangu ladustamiseks ja transportimiseks ettenähtud ehitiste alune ja nende ehitiste teenindusmaa ning põllumajandusliku tootmishoone ja rajatise maa.
TM	Mäetööstusmaa	Karjäärde ja turbaväljade alune ning nende teenindusmaa.
PP	Puhke ja virgestusmaa	Turismi ja väljasõidukoha maa, puhkerajatiste maa, spordirajatiste maa, kogunemiskohtade ja kultuurirajatiste maa ning haljasala ja parkmetsa maa.
LT	Transpordimaa	liikluseks ja transpordiks ettenähtud maa koos ohutuse tagamiseks ja selle maa korrashoiuks ettenähtud ehitiste aluse ning nende ehitiste teenindusmaaga
OT	Tehnorajatiste ja jäätmeäitluse maa	Heitvee puhastusseadme alune ja selle teenindusmaa, veetootmise ja veepuhastuse ehitiste alune maa ning tootmis- ja olmejäätmete ladustamisplatsi, ettevõtte sanitaartsooni
M	Põllumajandusmaa ja metsamaa	põllumajandussaaduste tootmiseks ja metsakasvatuseks ettenähtud maa, mille hulka arvatakse ka katastriüksuse piires olev õuemaa ja muu
H	Kaitsealune maa	maa-ala, millel majandustegevus on õigusaktiga keelatud.

Detailplaneeringuga või ehitusmäärusega võib täpsustada maakasutuse sihtotstarvete lubatud kasutuse mahte, mida võib väljendada protsentide

3.1 Üldkasutatavate hoonete ja rajatise maa

Üldkasutatavate hoonete maa on planeeringus käsitletud ühiskondlike hoonete maa ning nende teenindamiseks vajalik maa. Karula valla üldplaneeringuga ei reserveerita täiendavalt üldkasutatavate hoonete ja nende teenindamiseks vajalikku maad.

Üldkasutatavate hoonete ja rajatiste maana (AA) on planeeringusse kantud järgmised maaüksused:

1. Karula Vallavalitsuse hoone alune ja selle teenindamiseks vajalik maa;
2. Lüllemäe Kultuurimaja hoone alune ja selle teenindamiseks vajalik maa;
3. Karula hooldemaja hoone alune ja selle teenindamiseks vajalik maa;
4. Lüllemäe Põhikooli hoonete alune maa (Lüllemäe ja Kaagjärve külad);
5. Lüllemäe vabadussõja monumendi alune maa;
6. Lüllemäe vana kalmistu maa;
7. Lüllemäe kalmistu maa;
8. Vissi kalmistumaa.

Punktides 1-8 maad taotletakse Karula valla munitsipaalomandisse.

3.2 Puhke ja virgestusmaa

Puhkealade arendamisel arvestada Via Hanseatica arengustrateegiat, mille alusel Karula vald kuulub Karula-Taheva loodusturismi piirkonda ning jääb Via Hanseatica Valgamaa mõjualale. Karula-Taheva loodusturismi piirkond moodustub looduslikult kaunitest aladest (Karula rahvuspark, Pikkjärve ja Aheru järve ümbrus jne) ning kultuurimälestiste (Karula ja Kaagjärve mõisa hooned, kalmistud jt) kogumist.

Karula valla looduslik omapära, reljeefi liigestatus, maastike vaheldusrikkus, veekogud, loovad eeldused puhkemajanduse ja loodusturismi arendamiseks. Turismiinfrastruktuuri täiendamisel ja parandamisel võiks keskenduda teenuste mitmekesistamisele: loodus-, talu-, seiklus-, jahi-, pere- või puuetega inimestele suunatud ja terviseturism.

Karula rahvusparki alal juhendatakse tegevuste planeerimisel Karula rahvusparki turismistrateegia visioonist, mille kohaselt on aastal 2020 Karula mainekas loodus- ja kultuuripäranditurismi piirkond, kus on väärtustatud traditsiooniline ja tervislik elulaad ning kohaliku kogukonna heaolu. Karula piirkonna turismitoode põhineb maastikulisel mitmekesisusel, rikkalikul kultuuripärandil ja kvaliteetsel turismiteenusel, mida pakuvad koostööna piirkonna turismiettevõtjad ja organisatsioonid.

Planeeringuga on nähtud alljärgnevate tegevuste arendamine:

1. Lüllemäe Tervise ja Spordikeskuse edasiarendamine
2. Lüllemäe ülemaakondliku laulu- ja tantsupeo paiga rajamine
3. ökoturismi ja tervislike eluviiside propageerimine Karula Rahvusparki baasil
4. Karula ja Kaagjärve mõisate baasil ajaloo- ja kultuuriturismi arendamine

5. mitmekesiste turismiteenuste välja arendamine ja turismiinfrastruktuuri täiendamine;
6. kitsarööpalise raudtee taastamiseks turismi kergliiklusteeks;
7. olemasolevate matkaradade ja veekogude äärsete puhkekohtade ühendamine ühtseks võrgustikuks.

Puhkekohana reserveeritakse alljärgnevad maad (PP):

1. Kaagjärve puhkekoht;
2. Jaska järve puhkekoht;
3. Karula Pikkjärve puhkekohad;
4. Tollari järve puhkekoht;
5. Karula Rebasejärve puhkekoht;
6. Tohvri Kogrejärv puhkekoht;
7. Ödre järve puhkekoht.

Üldkasutatavate kogunemiskohtadeks reserveeritakse alljärgnevad maad (PP):

1. Kaagjärve küla spordiplatsi maa;
2. Kaagjärve külakeskuse maa;
3. Karula külakeskuse maa.

Turismi arendusmaana reserveeritakse alljärgnevad maad (PP):

1. Lüllemäe kirikumaa;
2. Karula mõisakompleksi maa;
3. Kaagjärve mõisahooned maa;
4. Kaagjärve Mäemõisa maa;
5. kitsarööpalise raudtee taastamiseks turismi kergliiklusteeks;
6. Karula rahvusparki matkarajad.

Kaagjärve puhkekoht ja Jaska järve puhkekoht taotletakse munitsipaalomandisse

3.3 Elamumaa

Karula valla arengukavas ja üldplaneeringus sätestatud valla arengu eesmärkide saavutamiseks planeeritakse elamualad eeskätt välja kujunenud kompaktse asustusega külakeskuste elamumaa laiendusena. Elamumaale ei kavandata kortermajade ehitamist.

Reserveeritud elamumaale nähakse ette:

- kuni kahekorruseliste ühepereelamute, kaksikmajade või ridaelamute rajamist;
- minimaalseks krundi suuruseks reserveeritud elamualadel on 3000 m²;
- ühele elamukrundile on lubatud ehitada elamule lisaks kuni kaks kõrvalhoonet;
- lubatud on kaubandus-, teenindus- ja büroohoonemaa kõrvalfunktsioon 20 % ulatuses.

Reserveeritud elamumaana (EV) on planeeringusse kantud:

1. Raavitsa küla elamuala, tähis kaardil;
2. Kaagjärve küla elamuala, tähis kaardil;
3. Lüllemäe küla elamuala, tähis kaardil;
4. Lusti küla elamuala, tähis kaardil.

Karula valla arengukavas ja üldplaneeringus sätestatud valla arengu eesmärkide saavutamiseks taotletakse Kaagjärve küla elamuala munitsipaliseerimist.

Raavitsa küla elamualale on soovitatav koostada detailplaneering, millega määratleda detailsemad tingimused Raavitsa elamuala välja arendamiseks.

3.3 Tootmis-, äri-, ja transpordimaa

Tootmismaadena on planeeringus reserveeritud:

- olemasolevate tootmisalade laiendused;
- olemasolevate, kuid kasutusest väljalangenud põllumajanduslike tootmishoonete taaskasutusele võtmine.

Põllumajanduslikud tootmishooned, mis asuvad Karula küla ja Kaagjärve küla kompaktselt hoonestatud alal elamute ja ajalooliste hoonete läheduses, peavad oma mahult ja välisilmelt sobima olemasolevasse keskkonda. Kasutusele võib neid võtta juhul, kui tootmisest tulenev negatiivne mõju (müra, saast, heitgaasid jms) ei välju tootmismaa piiridest ning ei mõjutada lähiümbrust. Planeeringuga välistatakse tootmishoonete rajamine ja renoveerimine kui kaasneb:

- negatiivne mõju elukeskkonnale (müra, saast, lõhnad, heitgaasid jms);
- suur keskkonnarisk

Planeeringuga nähakse ette tootmismaana (TT):

1. Lekto tootmisala laiendusmaa;
2. Kaagjärve katlamajamaa;
3. Kaagjärve suurfarmi tootmisala;
4. Kaagjärve mõisa tootmisala;
5. Kaagjärve veinilao tootmisala;
6. Kaagjärve kuivati ümbruse tootmisala;
7. Kaagjärve sigalakompleksi ala;
8. Karula töökoja kinnistu;
9. Karula keskuse tootmisala;
10. Kõivu kinnistu tootmisala;
11. Karula 2 tootmisala, tähis;
12. Vähero tootmisala.

Planeeringuga nähakse ette taotleda munitsipaalomandisse alljärgnevad Karula valla omandis olevate tootmishoonete aluse ja neid teenindava maana Kaagjärve katlamajamaa ja Kaagjärve veinilao tootmisala.

Täiendavat ärimaad planeeringuga ei reserveerita.

Transpordimaana on planeeringus reserveeritud maa (TL):

1. Lekto tootmisala ühendamine raudteega.

3.4 Karjääride, jäätmeheidlate ja tehnorajatiste maa

Planeeringuga nähakse ette vallas olevate maardlate kasutuselevõttu. Vastavalt Valga maakonnaplaneeringule reserveeritakse maa (TM) karjääride kasutamisele võtmiseks alljärgnevalt:

• **liivakarjäärid**

1. Kanasiiva karjäär;
2. Kirbu karjäär, tähis;
3. Rautina 1 karjäär;
4. Rautina 2 karjäär;
5. Puurina karjäär.

• **kruusakarjäärid:**

1. Metsoja 1 karjäär;
2. Metsoja 2 karjäär.

• **turbamaardlad:**

1. Kantsi maardla;
2. Kirbu maardla;
3. Koobassaaare maardla;
4. Kärksaare maardla;
5. Köstrejärve maardla;
6. Lauksilla maardla;
7. Lopi maardla;
8. Mehiksoo maardla;
9. Metsoja maardla;
10. Struuga maardla;
11. Väike Apja maardla.

Karjääride ja maardlate kasutusele võtmisel tuleb juhinduda õigusaktides sätestatud nõuetest.

Tehnoehitiste maa reserveerimine siia täpsustada valla omandisse jäävate tehnorajatise biotiigid, pumplad ja puurkaevude maad

Planeeringuga nähakse ette taotleda munitsipaalomandisse alljärgnevad maad:

1. Kaagjärve biotiigi maaüksus;
2. Lüllemäe biotiigi maaüksus;
3. Kaagjärve reoveepuhasti maaüksus;
4. Lüllemäe reoveepuhasti maaüksus;
5. Lüllemäe Elamute puurkaevu maaüksus;
6. Lüllemäe Võitööstuse puurkaevu maaüksus;
7. Karula puurkaevu maaüksus;
8. Pikkjärve puurkaevu maaüksus;
9. Kaagjärve Mäemõisa puurkaevu maaüksus;
10. Kaagjärve Sepa puurkaevu maaüksus;
11. Kaagjärve Keskuse puurkaevu maaüksus;
12. Lüllemäe staadioni reoveeülepumpla maa;

13. Kaagjärve reovee ülepumpla maa;

3.5 Tehniline infrastruktuur

Teed, avalikult kasutatavate teede ja radade määramine

Karula Vallavolikogu määrab tee omaniku nõusolekul ja tingimustel ning vallavalitsuse ja omaniku vahel sõlmitud lepingu alusel eratee avalikuks kasutamiseks ning nimetab teehoiu korraldamise eest vastutava isiku.

Tulenevalt teeseadusest on planeeringule kantud riigimaantee kaitsevöönd mille laiuks on 50 meetrit sõiduraja teljest. Võru- Mõniste-Valga tugimaantee teljest arvestada 25 m ulatuses tee tehnilise tsooniga perspektiivseks teelaienduseks, kergliiklustee rajamiseks, kommunikatsioonide paigaldamiseks jms tegevuste tarbeks. Üldplaneeringuga ei nähta ette uusi peale ja mahasõite Võru-Mõniste-Valga tugimaanteelt.

Tee kaitseks, teehoiu korraldamiseks, liiklusohutuse tagamiseks ning teelt lähtuvate keskkonnakahjulike ja inimesele ohtlike mõjude vähendamiseks on ettenähtud teeäärsed kaitsevööndid. Lähtudes erinevast saaste ja maastikutüübist on kolm erinevat vööndit (tabel 1) ja nende piiride kaugus sõidutee servast erinevate maanteede klasside korral (tabelis).

Tabel 1

Maanteeäärsed vööndid

Vööndi nimi	Mõju tase	Elukeskkonna iseloomustus	Võimalused majanduslikuks kasutamiseks
A. Tehnoloogiline	Õhk ja pinnas on saastunud. Maastik on täielikult ümberkujundatud.	Inimese pikaajaline viibimine vööndis võib olla nende tervisele kahjulik.	Maantee kaitseistandikud, tehnovõrgud.
B. Sanitaarkaitse	Õhusaaste ületab perioodiliselt lubatud piirkontsentratsiooni, pinnase saastamine võib arvestusliku perioodi lõpuks saavutada lubatud piirkontsentratsiooni. Maastik on tunduvalt muutunud.	Inimese elamine ja puhkamine on tervisele ohtlik	Tootmisobjektid kooskõlas sanitaarnormidega. Lubatud osaliselt põllundus (v.a vilja- ja marjaistandikud, juurviljade kasvatamine).
C. Mõju	Esineb husaastefooni ületamise üksikjuhtumeid. Hüdroloogia, mikrokliima	Sobib elamiseks, arvestades elukeskkonna taseme langemisega.	Piiratud võimalused puhke-, ravi- ja kultuuriasutuste paigutamiseks.

	üksikute näitajate muutmine: taimestiku ja loomastiku muudatused.		
--	--	--	--

Tabel 2

Maanteeäärsete vööndite ulatus

Vööndi nimi	I	II	III	IV ja V
A. Tehnoloogiline vöönd	30	20	12	6
B. Sanitaarkaitse vöönd	300	200	200	60
C. Mõjuvöönd	3000	2000	1500	300

Avalikku kasutusse määratavad erateed on ära toodud valla üldplaneeringu kaardil.

Avalikult kasutava veekogu kallasrajale juurdepääs on tagatud üldplaneeringu kaardil näidatud teed mööda..

Teede tehnilise seisukorra parandamiseks ja piirkonna arengueelduste loomiseks vajaminevad tingimused ja vahendid määratletakse täpsemalt teehoiukavas. Olulisemaks meetmeteks seatakse käesoleva planeeringuga valda läbivate kruusateede muutmist tolmuvabaks.

Elekter

Põhiliinide osas ei näha ette muudatusi. Olemasolevad põhiliinide rekonstrueerimine toimub vastavalt liinide tehnilisele seisukorrale ning AS Eesti Energia arengukavale. Täiendavate liinide väljaehitamine toimub projektipõhiselt lähtuvalt liitumissoovist.

Karula valla üldplaneeringuga nähakse, ette:

- ehitada ja projekteerida uued ja rekonstrueeritavad elektriliinid maakaablisse;
- detailplaneeringu kohustusega aladel projekteerida elektriliinid maakaablisse.

Ühisveevärk ja -kanalisatsioon

Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni väljaehitamisel lähtutakse Karula Vallavolikogu 09.11.2004 määrusega kinnitatud Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavast. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooniga kaetaval alal peab ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni omanik või valdaja seda arendama selliselt, et oleks võimalik tagada kõigi sellel alal olevate kinnistute veega varustamine ühisveevärgist ning kinnistutelt heitvee ärajuhtimine ühiskanalisatsiooni.

Uute puurkaevude rajamisele eelistada kasutuses olevate puurkaevude rekonstrueerimist ja ühendamist uute võrkudega. Valla investeeringute toel rajatavate puurkaevude planeerimisel tuleks eelistada piirkondi, kus võimalik liita maksimaalne arv uusi tarbijaid, tagamaks nende varustatus kvaliteetse põhjaveega.

Karula valla puurkaevud:

Jrk nr	Objekti asukoht ja nr	Objekti valmimis-aasta	Keskmine pumbatud vee kogus m ³ /a	Kasutusel oleva pumba mark	Puurkaevu passi nr
1	Lüllemäe võitööstuse	1961	4600		A-706-M
2	Lüllemäe elamute	1965	6600		A-1513-M
3	Karula	1986	400		5664
4	Kaagjärve keskuse	1972	8000		3315
5	Kaagjärve Sepa	1959	800		A-416-M

Puurkaevude haldaja on OÜ Savelen. Karula valla puurkaevude sanitaarkaitsetsoonid: Lüllemäe Elamute, Lüllemäe Võitööstuse, Karula, Kaagjärve Sepa ja Kaagjärve Keskuse puurkaevudel on sanitaarkaitsevöönd 30m.

Reoveepumplad ja reoveepuhastid

Reoveepumplaid on Karula vallas kolm, neist 2 asuvad Lüllemäel ja üks Kaagjärvel.

1. Lüllemäe küla reoveepuhasti

Puhasti valdaja: OÜ Savelen

Seadme tüüp: BIO-50

Puhasti asukoht: Lüllemäe küla nõlva all ja sees, väljavool läbi biotiikide Kõstrejärve viivasse oja

Puhasti valmimise aasta: 1982

Järempuhastus: 2 biotiiki, pindalaga 0,45 ha

Seisukord: Õhusseadmed puuduvad ja puhasti ei tööta.

Puhasti hüdrauliline jõudlus (arvutatud): 57,5 m³/d

Puhasti jõudlus reostuskoormuse järgi (arvutatud): 17,6 kg BHT₇/d

2. Kaagjärve küla reoveepuhasti

Puhasti valdaja: OÜ Savelen
Seadme tüüp: OKSYD-180
Puhasti asukoht: Kaagjärve küla Alamõisa
Puhasti valmimise aasta: 1975
Järelepuhastus: 3 biotiiki, pindalaga 1,2 ha
Seisukord: puuduvad õhtusseadmed

Reovee ärajuhtimise suublana kasutatakse Rautina (Lopisoo) oja – Pedeli jõgi (peale biotiike) ja Kõstrejärve (Laanemetsa oja – Aheru järv – Koiva jõgi – Riia laht) (peale biotiike, soist ala ja oja). Reovee mõju antud veekogudele pole hinnatud, kuid arvatavasti suudavad biotiigid ja soised alad suhteliselt väikese reoveekoguse üsna edukalt puhastada. Kõstrejärv kasvab kiiresti kinni, ühe põhjusena võib välja tuua järve kasutamist kaudse reoveesuublana. Kõstrejärve äärde on kavandatud supelrand.

Kommunikatsioon

Mobiiltelefonide tugijaamadest asuvad EMT tugimast. Käärikmäe külas, ja TELE 2 tugimast Käärikmäe külas.

2005. aastal käivitus Valga maakonda ja Valka rajooni kattev raadiointernetivõrgu projekt “Virtual Community of the Valga-Valka Region”. Selle käigus ehitatakse välja vähemalt 80% regiooni territooriumi kattev ja vähemalt 90 % elanikke levialasse kaasav andmesidevõrk. Eesmärk on luua vähemalt 800 uut internetiühendust. Projektiga on liitunud ka Karula vald

Jäätmemajandus

Karula valla territooriumil jäätmete kogumine, vedu, hoidmine, taaskasutamine ja kõrvaldamise korraldus, nende tegevustega seotud tehnilised nõuded ning jäätmetest tervisele ja keskkonnale põhjustatud ohu vältimise või vähendamise meetmed on sätestatud Karula valla jäätmehoolduseeskirjaga.

Tulenevalt Valga maakonna riskianalüüsist ja kriisireguleerimisplaanist ei ole käesoleva planeeringuga määratletud lõpnud loomade matmispaikade perspektiivseid asukohti. Käesoleva planeeringuga määratletakse, et taudi korral lõpnud loomade matmispaigad kindlustab kinnistu omanik.

Haljastus ja heakord

Üldplaneeringuga määratakse piirdeaedade ja pügatavate hekkide maksimaalseks kõrguseks kompaktse asustusega aladel 2,0 m. Piirdeaed peab olema arhitektuurses kooskõlas krundi ümbrusega.

3.6 Ehitustingimuste määramine

Elamuehituses on põhiliseks ühepereelamute ehitamine. Soovitavad on kuni 2-korruselised katuse-, ärkli- või mansardkorrusega elamud, katusekalle vahemikus 15- 45 kraadi.

Ehitamisel juhinduda soovitatavalt alljärgnevatest põhimõtetest:

1. järgida traditsioonilisi ehitusmahtusid, ehitusmaterjale, arhitektuurseid lahendusi (katusekalde, välisviimistlusmaterjalid, fassaadi paiknemine tee suhtes jne);
2. uued hooned sobitada piirkonnas välja kujunenud ehituslaadiga, ning arvestada piirkonna maastikulist tervikut ja miljööd;
3. arvestada küladele iseloomuliku struktuuri – hoonete (hoonegruppide) paigutust maastikus.

Ehitise püstitamisel tuleb arvestada, et selle juurde rajatavad kommunikatsioonid (teed, elektriliinid jt) ei muudaks maastiku esteetilist väärtust. Ehitiste paigutamisel hajaasutusse arvestada loodusliku ümbrusega ja säilitada olemasolev haljastus võimalikult looduslikuna.

Vanade, enne 1945. aastat ehitatud hoonete rekonstrueerimisel on soovitatav säilitada hoonete välisilme ja terviklikkus võimalikult autentsel kujul. Hoonete soojustamisel, katusekatte, samuti uste ja akende vahetamisel järgida algset ehituslaadi. Vanade hoonete korrastamisel on otstarbekas järgida säästva renoveerimise/rekonstrueerimise põhimõtteid:

1. hoonete mõistlik renoveerimine/rekonstrueerimine, läbimõtlemtu hävitamise ja asendamise asemel püüda korrastada ja säilitada olemasolevat;
2. vanad täispuithooned kujutavad endast naturaalselt ja ökoloogilist elukeskkonda;
3. hoonete kompleksse säilimise korral tagatakse kogumi terviklik väärtustamine.

Soovitavalt eelistada vanade talukohtade ja teede korrastamist uute rajamisele. Soovitavalt mitte tekitada üle 5 kraadiseid katusekalde erinevusi ühes ja samas hoonetegrupis. Õuealale ehitamisel arvestada hoonestuse sobivust õueala miljösse.

Ehitamisel arvestada lisaks riigimaanteed kaitsevööndile ka sanitaarkaitsevööndiga, lähtudes riigimaanteed perspektiivsest liiklussagedusest. Detailplaneeringutes näha ette kohalike teede võrk ja nende sidumine riigimaanteedega, arvestades ühistranspordi arendamise kavadega.

Ehitusprojekti seletuskiri peab sisaldama ehitamise käigus tekkiva ehitusprahi käitlemise, samuti juhiseid prügi käitlemisel edaspidise eksploatatsiooni käigust.

Ehitusprojekti seletuskiri peab sisaldama ehitamise käigus tekkiva ehitusprahi käitlemise, samuti juhiseid prügi käitlemisel edaspidise eksploatatsiooni käigust.

Soovitavalt mitte kasutada ehitustegevuseks väärtuslike põllumaid. Parandatud maade kruntimisel ja hoonestamisel tuleb arvestada maaparandussüsteemidega.

Lisaks tuleb ehitamisel arvestada eri tingimustega, mis kaasnevad ehitamisel rohevõrgustiku alale, miljööväärtuslikule alale, looduskaitse alale ja muinsuskaitse alale.

3.7 Detailplaneeringu koostamise kohustusega alad ja juhud

Detailplaneeringu koostamise kohustusega aladeks on:

1. Raavitsa elamupiirkond, tähis kaardil DP 1;
2. Lekto tööstusala, tähis kaardil DP 2;
3. Kaagjärve küla kompaktselt hoonestatud ala, tähis kaardil DP 3;
4. Karula küla kompaktselt hoonestatud ala, tähis kaardil DP 4;
5. Lüllemäe küla kompaktselt hoonestatud ala, tähis kaardil DP 5.

Detailplaneeringu koostamise kohustusega alade piirid on kantud üldplaneeringu kaardile.

Detailplaneeringu koostamine on kohustuslik järgmistel juhtudel:

1. vastavalt looduskaitseaduses sätestatud nõuetele ranna ja kalda piiranguvööndis maa-ala jagamisel kruntideks;
2. hajaasustatud kohtades maa-ala kruntideks jagamisel kui soovitakse ehitada enam kui viiest pereelamust koosnevat hoonete gruppi;
3. hotelli rajamisel;
4. bensiinjaama rajamisel;
5. alla 1 ha pindalaga kinnistu jagamisel väiksemateks kinnistuteks eesmärgiga moodustada eraldiseisvaid ehituskrunte;
6. tootmisettevõtete rajamisel, kui tootmisest tulenevad negatiivsed mõjud (müra, saast, ebameeldiv lõhn, heitgaasid jms) väljuvad tootmismaa piiridest ning mõjutavad lähiümbrust või kavandatakse rajada üle 1000 m² ehitusaluse pinnaga tootmise- või laohoonet;

Tehnovõrgud detailplaneeringu koostamise kohustusega aladel tuleb projekteerida maa alla ja teemaale, võimalusel ühte kaevesse.

Karula vald võib põhjendatud vajaduse korral algatada detailplaneeringu koostamise aladel ja juhtudel, mille puhul üldreeglina detailplaneeringu koostamise kohustust ei ole.

Väiksemad krundid võib moodustada alajaamade, pumplate ja teiste tehnorajatiste jaoks ilma detailplaneeringut koostamata.

Käesoleva Karula valla üldplaneeringuga on täpsustatud Valga Maakonnaplaneeringu teemaplaneeringuga "Tihe- ja hajaasustusega alad" määratletud sihtotstarbeid vastavalt Karula valla üldplaneeringu seletuskirjale ja planeeringu kaardile.

3. 8 Karula valla roheline võrgustiku toimimist tagavate tingimuste seadmine

Rohelise võrgustiku tugialad ja koridorid

Roheline võrgustik on loodusliku mitmekesisuse säilitamiseks kavandatud looduslike ja poollooduslike alade võimalikult seostatult toimiv süsteem.

Karula valla üldplaneeringus käsitletavat rohelist võrgustikku eesmärk on alljärgnev:

- funktsionaalselt täiendab kaitsealadevõrgustikku, ühendades need looduslike aladega ühtseks terviklikuks süsteemiks;
- võrgustikus toimub inimtekkeliste mõjude pehmdamine, korvamine ja ennetamine ning koosluste areng looduslikkuse suunas. See kõik toetab bioloogilist mitmekesisust ja tagab stabiilse keskkonnaseisundi;
- väärtuslike maastike, ökosüsteemide ja liikide kaitse;
- looduslähedase majandamise, elulaadi ja rekreatsiooni planeerimine ning looduslike alade ruumilise kättesaadavuse tagamine inimestele;
- kultuurimaastike ökoloogilise, kultuurilis-ajaloolise, esteetilise ja identiteeti toetava väärtuse teadvustamine ja säilitamine;
- keskkonna loodusliku iseregulatsiooni säilitamine;
- hoiab alal inimesele elutähtsaid keskkonda kujundavaid protsesse (põhja- ja pinnavee teke, õhu puhastumine, keemiliste elementide looduslikud ringed jne);
- toetab rohelist mõtteviisi.

Karula valla territooriumile jäävad alljärgnevad roheline võrgustiku tugialad:

1) Toogipalu tugiala

Asub Valga linnast läänesuunas Valga-Võru raudtee ja Valga-Võru maanteevahel. Moodustab ida-kagupoolse osa Valga linna ümbritsevast rohelisest vööndist. Toogipalu tugialast on välja jäetud Raavitsa elumupiirkonna ala.

2) Karula tugiala.

Ala sisse jääb Karula rahvuspark. Karula vallas jääb tugiala koosseisu Ahero järve ümbruse metsa ja soolad. Vähese asustuse ja suuremate maanteede puudumise tõttu on üheks tähtsamaks tugialaks ning on tähtsaim Valgamaa ja ka kogu Kagu-Eesti roheline võrgustiku koostisosaks.

3) Väheru tugiala

Asub Valga-Võru raudteest põhjasuunas ja ulatub Korva luha ning Iigaste külani. Valdavalt segametsadega ala, mida ei killusta haritava maa lapid. Piirkonda läbib Ärna jõgi ning alas paikneb kolm kaitsemetsade vööndit. Ala sees kulgevad mitmed väiksemad kraavid ja ojad. Asustus tugiala piires praktiliselt puudub.

Karula valla territooriumile jäävad alljärgnevad roheline võrgustiku koridorid:

1. Jaanikese – Toogipalu koridor

Koridor piirneb vahetult Valga linnaga ning ühendab kahte linna läheduses olevat tugiala. Sega- ja okasmetsadega ning muude looduslike aladega kaetud piirkond linna ümbruses.

2. Toogipalu – Lepa koridor

Koridor kulgeb loode-kagu suunaliselt kahe tugiala vahel. Selles koridoris on üsnagi vähe metsaalasid. Ala piires on asustust vähe ning koridori piir on tähistatud Valga-Võru

tugimaanteest 250m kaugusel. Konfliktala moodustub ribastruktuuri suubumisel Koiva-Mustjõe tugialasse, kus koridor lõikub Valga-Võru tugimaanteeaga. Toogipalu koridori alast on välja jäetud Lekto tööstusala piirkond.

3. Lepa – Karula Pikkjärve koridor

Maakonna lõunaosas asuv põhja-lõuna suunaline koridor. Ala kesk ja põhjaosa on valdavalt kaetud segametsade või karjamaadega. Lõunaosas valdavalt haritav maa, millel kulgeb Ujuste oja ning mitmed kraavid. Soisemad alad paiknevad koridori põhjatipus. Põhjaosas asub Jaska järv, mille läheduses esineb okasmetsa ning sealhulgas ka kaitsemetsa. Vähesel määral esineb asutust üksnes koridori lõunaosas. Konfliktala moodustub koridori lõunatipu ja Valga-Võru tugimaantee lõikumisel.

4. Vilaski – Karula Pikkjärve – Valtina koridor

Maakonna lõunaosas asuv kolme tugiala ühendav lääne-idasuunaline koridor. Ribastruktuuri määravad suures osas ära selle pikisuunas paiknevad Karula Pikkjärv, Männiku oja, Mürgi oja ning Vareseoja ja nende ümber olevad segametsad. Vähesemal määral esineb okasmetsa ja soisemaid alasid. Koridori keskosas on ka haritavat maad. Ribastruktuuri sisse jääb Karula Pikkjärve kaitseala, mille läheduses on veel ka kaitsemetsa ning Kirbu soo, mis on arvatud Natura 2000 võrgustiku eelvaliku nimekirja.

Konfliktalad

Planeeringus leiavad kajastamist olemasolevad konfliktalad, eelkõige väärtustatud alade (roheline võrgustik, väärtuslikud maastikud) ja joonrajatiste vahel. Konfliktaladele rakendatavatest meetmetest pakuvad planeeringu koostajad välja ühe võimaliku lahendusena paigaldada teede liiklusemärgid võimaliku ohu teavitamiseks, näiteks Hoiatusmärk – “Metsloomad” – see hoiatab autojuhte võimalikest ohtudest antud koridorides.

Rohelise võrgustiku toimimist tagavad ehitus- ja kasutustingimused

Rohelise võrgustiku aladel on prioriteediks väärtuslike metsa- soolade ja poollooduslike koosluste säilitamine, erinevate liikide elupaikade hoidmine ning hoidlik kasutamine. Lisaks ehitamise üldnõuetele tuleb arvestada alljärgnevas peatükis esitatud erisusi.

Ehitamise vajadus rohelise võrgustiku aladele peab olema põhjalikult läbikaalutud ja põhjendatud, järgida tuleb ehitiste mõju maastikule ja rohevõrgustiku toimimisele. Arhitektuursete lahendused peavad arvestama kohaliku maastikulise situatsiooni ja arhitektuursete tavadeega.

Karula vallal on õigus nõuda rohevõrgustikule ehitamisel detailplaneeringu koostamist ja keskkonnamõju hindamist.

Ehitustegevuse teostamisel rohelise võrgustiku aladel arvestada alljärgneva:

1. säilitada rohevõrgustiku ökoloogiline sidusus;
2. soovitatavalt rajada väikese keskkonnariskiga objekte: elamud, puhkemajad jms;
3. soovitatavalt kasutada ehitiste välisviimistlus materjalidena looduslike materjale;
4. tagada loomadele vabaks liikumiseks vajalikud koridorid;

5. looduslike alade minimaalne osatähtsus rohelise võrgustiku struktuurilelementidel ei tohi tugialas langeda alla 90%.
6. ei ole soovitatav rajada suuri infrastruktuuri objekte (näiteks prügilad, jäätmehoidlad, kõrge keskkonnariskiga rajatised). Juhul kui nende rajamine on möödapääsmatu, tuleb eriti hoolikalt valida rajatiste asukohta ja leevendada võimalikku negatiivset mõju.
7. ehitustegevused, mis kavandavad joonehitis, tuleb kooskõlastada maavalitsuse ja keskkonnateenistusega.

3.9 Miljööväärtuslike alade määramine, nende kaitse ja kasutustingimuste seadmine

Miljööväärtusega aladel taotletakse väärtuslike maastike, ajaloolise miljöö ning ehitiste säilitamist, uurimist, taastamist ja eksponeerimist.

Miljööväärtuslike ajalooliste- kultuuriliste objektideks on

1. Kaagjärve mõisad: Alamõisa, Mäemõisa ja seda ümbritsev park, Vaimude tee, Niklusemägi;
2. Kaagjärve kitsarööpalise raudtee raudteejaama hoone;
3. Rautina kultuurimaja;
4. Pikkjärve ümbrus, Kalmetimägi, Laulatusemägi, Kirikuase, Anumägi, Prigendimägi, Vissi Apostlik-Õigeusu kirik, Vissi kihelkonnakooli hoone ja kalmistu;
5. Karula rahvuspark: Tornimägi, Rebasemõisa ajaloolised hooned;
6. EELK Karula Püha Maarja kirik ja selle ümber olev nn. kirikumõis, II maailmasõjas hukkunute haud ja kalmistud Lüllemäel;
7. Karula mõis, kihelkonnakooli hoone Kõstrejärvel;
8. Karula Musumägi
9. Mägiste tammepuiestee;
10. Rahapettai, rändrahn Pugritsa külas.

Riikliku tähtsusega miljööväärtuslikuks alaks on Karula rahvuspark

Ala miljööväärtus seisneb:

1. põhiline väärtus on looduskaitse- ja puhkeotstarbeline.
2. hästi on säilinud asustumuster;
3. säilinud ja taastatud on kultuurilised ja ajaloolised hooned;
4. kaunid vaated ja järved;

Alal head võimalused loodusturismi arendamiseks .

Soovitused maakasutuse ja hoolduse osas ala piirides:

- . hoida korras kõiki põllu- ja rohumaid, erilist tähelepanu pöörata looduslike niitude traditsioonilisele hooldusele;
- . säilitada ja korrastada vanad talukohad ja taluhooned;
- . jätkata matkajaile puhkekohtade ja matkaradade loomist ja olemasolevate korrastamist.

Maakondliku tähtsusega miljööväärtuslikuks maastiku alad on:

1. Valtina – Lusti ümbrus

Ala paikneb Vana-Antsla - Lüllemäe tee ja maakonna Võru piiri ääres, piirnedes lõunast Karula rahvuspargiga. Ala on hästi säilinud asustatud ja hooldatud hajakülad Esteetilist väärtust lisab Kogrejärv.

Ala miljööväärtus seisneb:

- hästi säilinud asustatud ja hooldatud hajakülad;
- esteetiline Kogrejärv;
- kaunis maastik.

Soovitused maakasutuse ja hoolduse osas ala piires:

- hoida kaunid maastiku vaated avatutena
- vältida maastiku võsastumist;
- vältida lageraiet Kogrejärve ümbruses.

2. Karula-Pikkjärve ümbrus

Ala miljööväärtus seisneb:

- säilinud Karula mõisa ja mõisapark koos ajaloolise hoonestusega, kirik; ajalooline küla asustus;
- kaunis Pikkjärv;
- vaheldusrikkas maastik.

Soovitused maakasutuse ja hoolduse osas ala piires:

- hoida kaunid järve vaated avatutena;
- korrastada Karula mõisa hoonestus;
- vältida maastiku võsastumist.

Kohaliku tähtsusega miljööväärtuslikuks maastikualaks on Kaagjärve küla mõisaid ümbritsev ala. Ala miljööväärtus seisneb:

- säilinud ajalooline mõisaegne hoonestus;
- säilinud mõisaegne kõrghaljastus.

Soovitused maakasutuse ja hoolduse osas ala piires:

- hoida ära mõisate lagunemine ning parkide hävinemine.

Miljööväärtuslikud hoonestusalad

Miljööväärtuslike hoonestusaladena on määratletud alljärgnevaid ajaloolisi ehitisi ümbritsev ala :

1. Kaagjärve mõisad: Alamõisa, Mäemõisa ja seda ümbritsev park Kaagjärve külas;
2. Kaagjärve kitsarööpalise raudtee raudteejaama hoone Kaagjärve külas;
3. Rautina kultuurimaja Kaagjärve külas;
4. Vissi Apostlik-Õigeusu kirik, Vissi kihelkonnakooli hoone ja kalmistu Pikkjärve külas;
5. Rebasemõisa ajaloolised hooned Rebasemõisa külas;
6. EELK Karula Püha Maarja kirik ja selle ümber olev nn. kirikumõis, II maailmasõjas hukkunute haud ja kalmistud Lüllemäel;
7. Karula mõisakompleks Karula külas;
8. Kihelkonnakooli hoone Kõstrejärvel Lüllemäe külas.

Alade miljööväärtus seisneb väärtuslik arhitektuuris ning ajaloolises hoonestuses. Soovitused maakasutuse ja hoolduse osas ala piires:

- hoida ära ajalooliste hoonete lagunemine ning parkide hävinemine;
- korrastada ümbritsev territoorium.

Ehitustingimused miljööväärtuslikele aladele ehitamisel

Miljööväärtuslikele aladele püstitatavad ehitised planeeritakse, projekteeritakse ja ehitatakse nii, et säiliks ja tuleksid esile kohalikud loodus-, muinsus-, ja kultuuriväärtused, arvestades ehitamise üldnõudeid ning alljärgnevas peatükis esitatud erisusi.

Ehitamisel miljööväärtuslikel aladel pöörata tähelepanu sellele, et säiliks:

- väärtuslikud maastikud;
- ajalooliste ehitiste omapära ning miljööline terviklikkus;
- ala looduslike motiivide ja vormide väljakujunenud suhe;
- väljakujunenud ajalooline asustusstruktuur ja maastikumuster.

Vältida tuleb kõiki omaduselt või väljanägemiselt piirkonnale võõraid elemente. Esmajärjekorras on soovitatav kasutusele võtta vanad talukohad. Uute hoonete ehitamisel soovitatavalt arvestada ajaloolist hoonestuse paiknemist, asukoha miljööst tulenevat stiili- ja kujundusnõudeid, olemasoleva hoonestuse kõrgust ning ajaloolist välisfassaadi.

Karula vald võib nõuda uute hoonete ehitamisel miljööväärtuslikule alale:

- eskiisprojekti esitamist;
- vajadusel spetsiaalsete ekspertarvamuste koostamist;
- detailplaneeringu koostamist.

Karula vallal on õigus jätta miljööväärtuslikule alale jäävate kinnistute jagamisel ja ehitusalade määramisel või alale mitte iseloomulike ehitiste püstitamisel ala eesmärgiga vastuolus olev detailplaneering kehtestamata.

Looduskaitsealal projekteerimistingimuste väljastamisel ning detailplaneeringute koostamisel tuleb arvestada looduskaitseaduses sätestatud kitsendustega ning taotleda vajalikud Valgamaa Keskkonnateenistuse kooskõlastused.

Muinsuskaitsealal projekteerimistingimuste väljastamisel ning detailplaneeringute koostamisel tuleb arvestada muinsuskaitseaduses sätestatud kitsendustega ning taotleda vajalikud muinsuskaitseameti kooskõlastused

3.10 Looduskaitsealadest ja muinsuskaitsealadest piirangutest tulenevad maa ja veealade kasutus põhimõtted

Looduskaitseobjektid Karula vallas

Kaitsealad:

- Karula rahvuspark;
- Karula Pikkjärve maastikukaitseala

Hoiualad:

- Kirbu soo hoiuala, mille kaitse-eesmärk on EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisa nimetatud elupaigatüübi – liigirikaste madalsoode (7230) ning siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) kaitse;

Kaitstavad looduse üksikobjektid:

1. Purgitsa rändrahn;
2. Mustlepp/Lüllemäe sanglepp;
3. rahapettai.

Kaitstavate liikide püsielupaigad:

1. Lusti kalakotka püsielupaik, asukohaga Lusti küla;
2. Pugritsa väike-konnakotka püsielupaik, asukohaga Pugritsa küla;
3. Valtina väike-konnakotka püsielupaigad, asukohaga Valtina küla;
4. Väheru väike-konnakotka püsielupaik, asukohaga Väheru küla.

Kaitstavad pargid:

1. Nikluse mägi;
2. Anumägi (Prigendimägi);
3. Prigedimägi (Anumägi);
4. Mägiste tammepuiestee 360 m;
5. Kaagjärve park ja arboretum.

Kaitstava looduse üksikobjekti valitsejaks Karula vallas on Valgamaa Keskkonnateenistus. Looduskaitseeaduse § 68 lõikest 1 tulenevalt looduse üksikobjekti kaitse alla võtmise otsuse jõustumisel moodustub selle ümber 50 meetri raadiuses piiranguvöönd, kui kaitse alla võtmise otsusega ei kehtestata piiranguvööndi väiksemat ulatust. Kõigi Karula vallas asuvate looduse üksikobjektide juurde viivad teed ja rajad on päikesetõusust päikeseloojanguni avalikuks kasutamiseks ning kinnisasja valdaja peab tagama nimetatud ajal inimeste juurdepääsu kaitstavale loodusobjektile.

Karula rahvuspark

Karula rahvuspargi kaitse-eeskiri on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 22. juuni 2006. a määrusega nr 149.

Tulenevalt Karula rahvuspargi kaitse eeskirjast on kaitseala kaitse-eesmärk:

- 1) Lõuna-Eestile iseloomulike metsa- ja järverikaste maastike, pinnavormide, looduse ja kultuuripärandi ning tasakaalustatud keskkonnakasutuse säilitamine, kaitsmine, taastamine, uurimine ja tutvustamine ning kaitsealuste liikide kaitse;
- 2) nõukogu direktiivi 79/409/EMÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisa nimetatud liikide – must-toonekure, väike-konnakotka ja kalakotka, kes on I kategooria kaitsealused liigid, metsise, valgeselg-kirjurähni ja laanerähni, kes on ühtlasi II kategooria kaitsealused liigid, täpikhuigu, rukkiräägu, sookure, herilaseviu, roo-loorkulli, tedre, jõgitiiru, värbkaku, händkaku, öösorri, hallpea-rähni, musträhni, nõmmelõokese, võot-

põõsalinnu, väike-kärbsenäpi, laanepüü ja punaselg-õgija, kes on III kategooria kaitsealused liigid, kaitse;

3) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide – vähe- kuni kesktoiteliste kalgiveeliste järvede (3140)³, looduslikult rohketoiteliste järvede (3150), huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160), lubjavaesel mullal liigirikaste niitude (6270*), niiskuslembeste kõrgrohustute (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), rabade (7110*), siirde- ja õõtsiksoode (7140), vanade loodusmetsade (9010*), rohunditerikaste kuusikute (9050), oosidel ja moreenikuhjatistel kasvavate okasmetsade (sürjametsade) (9060), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080*), siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) ning II lisas nimetatud liikide – soohiilaka ja palu-karukella, mis on ühtlasi II kategooria kaitsealused liigid, ning hariliku hingi, karvase maarjalepa, suur-kuldtiiva ja saarma, mis on ühtlasi III kategooria kaitsealused liigid, elupaikade kaitse.

Kaitseala maa- ja veeala jaguneb vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele kaheks loodusereservaadiks, kahekümne seitsmeks sihtkaitsevööndiks ja kaheteistkümneks piiranguvööndiks. Karula rahvuspargi maa ala jagunemise piirid on toodud üldplaneeringu kaardil. Ehitustegevuse ja majandustegevuse teostamisel tuleb juhinduda Karula rahvuspargi kaitse eeskirjas sätestatud lubatud ja keelatud tegevustest.

Karula valla üldplaneeringuga seatakse Karula rahvuspargi toimimise tagamiseks alljärgnevad tingimused:

- võtta esmajärjekorras kasutusse ning taastada endised talukohad ja endiste ehitiste asukohad;
- ehitamisel on oluline hoonestuse paigutamine ja sobitamine maastikku;
- ehitusmaterjalidena kasutada looduslike materjale, eelistatud materjaliks puit, ehitiste kõrgus pooleteise kordne, katuse tüüp viilkatus kalle minimaalselt 45 kraadi;
- metsamaade majandamisel lähtuda metsakorralduskavadest ning metsamajanduse heast tavast;
- soovitatavalt rajada piirkonda loodusturismi arendamisega seotud rajatise (turismitalud, matkarajad, lõkkeplatsid jms);
- keelatud on kõrge keskkonnariskiga rajatise rajamine;
- Silla piiranguvööndis Lillemäe maaüksusel (28902:004:0341) ja Karula metskonna maaüksusel (28902:004:0055) on uute hoonete püstitamine on keelatud.

Karula Pikkjärve maastikukaitseala

Karula Pikkjärve maastikukaitseala kaitse eeskiri on kehtestatud Vabariigi Valitsuse 24. augusti 2006. a määrusega nr 189.

Karula Pikkjärve maastikukaitseala kaitse-eesmärk on:

- 1) Karula Pikkjärve ja seda ümbritseva ala maastikuilme säilitamine;
- 2) nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüübi – looduslikult rohketoitelise järve (3150)³ kaitse.

Kaitseala maa- ja veeala kuulub vastavalt kaitsekorra eripärale ja majandustegevuse piiramise astmele piiranguvööndisse.

Ehitustegevuse ja majandustegevuse teostamisel tuleb juhinduda Karula Pikkjärve maastikukaitseala kaitse eeskirjas sätestatud lubatud ja keelatud tegevustest.

Karula valla üldplaneeringuga seatakse Karula Pikkjärve maastikukaitseala toimimise tagamiseks alljärgnevad tingimused:

- soovitavalt võtta esmajärjekorras kasutusse ning taastada endised talukohad ja endiste ehitiste asukohad;
- ehitamisel on oluline hoonestuse paigutamine ja sobitamine maastikku;
- soovitavalt kasutada ehitusmaterjalidena loodulike materjale, eelistatud materjaliks puit, ehitiste kõrgus pooleteise kordne, katuse tüüp viilkatus;
- soovitavalt rajada piirkonda loodusturismi arendamisega seotud rajatise (turismitalud, matkarajad, lõkkeplatsid jms);
- keelatud on kõrge keskkonnariskiga rajatise rajamine;
- avada vaateid järvele ning vältida maastiku võsastumine.
-

Avalikult kasutatavad veekogud

Vabariigi Valitsuse 18. 07. 1996. a määrusega nr 191 kinnitatud Avalikult kasutatavate veekogude nimekirja on Karula vallas kantud alljärgnevad jõed ja järved:

Tabel 3. Karula valla avalikult kasutatavad veekogud

Jrk	Kood	Nimi	Lähe/Suubla asukoht	Pikkus (km), valgala pindala (km ²), järvedel pindala (ha)	Märkused
1	213600	Ähijärv	Karulast 8 km idakagu pool	176,2	väljavooluga
2	213670	Koobassaare järv	Lüllemäelt 8 km lõunakagu pool	42,6	väljavooluga
3	213190	Karula Pikkjärv	Lüllemäelt 3 km loode pool	34,9	väljavooluga
4	213180	Jaska järv	Lüllemäelt 6,5 km, Valga-Karula tee ääres	15,0	väljavooluga
5	213370	Köstre järv	Lüllemäelt 1 km ida pool	10,4	väljavooluga
6	213230	Kaagjärv	Valgast 8 km ida pool	11,7	väljavooluga

Jrk	Kood	Nimi	Lähe/Suubla asukoht	Pikkus (km), valgala pindala (km ²), järvedel pindala (ha)	Märkused
7	213690	Väike Apja järv	Koobassaare järvest (nr. 213670) 750m edela pool	9,0	väljavooluga
8	213310	Kallete järv	Lüllemäelt 5,5 km idakirde pool	7,7	väljavooluga
9	213300	Karula Savijärv	Lüllemäelt 5 km idakirde pool	6,2	väljavooluga
10	213360	Tollari järv	Lüllemäelt 1,5 km lääne pool	4,5	väljavooluga
11	213290	Tohvri Kogrejärv	Lüllemäelt 4,5 km kirde pool, Tohvri	4,5	Väljavooluga
12	213550	Kuigli järv	Lüllemäelt 5,5 km kagu pool	3,0	sissevool kraavide kaudu
13	213350	Õdre järv	Lüllemäelt 5,5 km ida pool	2,7	maa-alune väljavool
14	213340	Karula Papijärv	Lüllemäelt 1,5 km ida pool	2,6	väljavooluga
15	213330	Kaatsi järv	Lüllemäelt 5,5 km ida pool	2,2	väljavooluga
16	213320	Kaatsi Mustjärv	Kaatsi järvest (nr. 213330) 350m loode pool	2,2	väljavooluga
17	213610	Tarupedaja järv (Võidu järv)	Lüllemäelt 7 km kagu pool	2,4	sissevool kraavide kaudu
18	213530	Lajasaare järv	Lüllemäelt 5 km kagu pool	2,1	väljavooluga
19	213210	Ruusmäe järv	Karulast 6 km lääne pool	1,7	väljavooluga
20	213560	Kuigli Kogrejärv	Kuigli järvest (nr. 213550) 250m kagu pool	0,5	väljavooluga

Jrk	Kood	Nimi	Lähe/Suubla asukoht	Pikkus (km), valgala pindala (km ²), järvedel pindala (ha)	Märkused
21	213321	Kaatsi 2 Kogrejärv	Kallete järvest (nr. 213310) 250m lõunaedela pool	0,3	väljavooluga
22	11593	Hargla oja	Koobassaare järv/Mustjõgi	14/55,5	
23	11546	Laanemetsa oja	Lillemäe külast 2 km idakirde pool/Koiva jõgi	24/72,6	
24	11543	Mügri oja	Kiivite järv/Koiva jõgi	17	53,9
25	101107	Varese oja	Lüllemäe külast 2,5 km kirde pool/Ärmu jõgi	13/35,8	
26	10104	Leese oja	Antsla linnast 2,5 km ida pool/Ärmu jõgi	16/25,9	

Karula valla territooriumile jäävad alljärgnevad ojad, mis ei ole avalikuks kasutamiseks määratud: 1) Silla oja; 2) Rautina oja; 3) Kaagjärve oja; 4) Plangussaare oja; 5) Haabsaare oja.

Veekaitsevööndid ja kallasrada

Vee kaitsmiseks hajureostuse eest ja veekogu kallaste uhtumise vältimiseks moodustatakse veekogu kaldaalal veekaitsevöönd. Veeseaduse § 29 lõike 2 kohaselt on veekaitsevööndi ulatuseks tavalisest veepiirist järvedel, veehoidlatel, jõgedel, ojadel, allikatel, peakraavidel ja kanalitel ning maaparandussüsteemide eesvooludel – 10 m; maaparandussüsteemide eesvooludel valgala alla 10 km² – 1 m.

Veekaitsevööndis on keelatud alljärgnevad tegevused:

- maavarade ja maa-ainese kaevandamine ning geoloogilise uuringu teostamine;
- puu- ja põõsarinde raie ilma maakonna keskkonnateenistuse nõusolekuta, välja arvatud raie maaparandussüsteemi eesvoolul maaparandushoiutööde tegemisel;
- majandustegevus, välja arvatud heina niitmine ja roo lõikamine;
- väetise, keemilise taimekaitsevahendi ja reoveesette kasutamine ning sõnnikuhoidla või -auna paigaldamine. Lubatud on taimekaitsevahendi kasutamine taimehaiguste korral ja kahjurite puhanguliste kollete likvideerimisel keskkonnateenistuse igakordsel loal (alus veeseadus § 29 lg 4).

Kallasrada on kaldariba avaliku veekogu ja avalikuks kasutamiseks määratud veekogu ääres ning asub kaldavööndis. Kallasraja laiust arvestatakse lamekaldal keskmise veeseisu piirjoonest ja kõrgkaldal kaldanõlva ülemisest servast, lugedes viimasel juhul kallasrajaks ka vee piirjoone ja kaldanõlva ülemise serva vahelist maariba. Kallasraja ulatus avalikuks kasutamiseks oleval veekogul on 4 m. Suurvee ajal, kui kallasrada on üle ujutatud, 2 meetri laiune kaldariba, mida mööda võib vabalt ja takistamatult veekogu ääres liikuda. Kaldal asuva kinnisasja valdaja on kohustatud tagama inimeste ja loomade

vaba läbipääsu kallasrajal. Kaldal asuva kinnisasja valdaja on kohustatud tagama kallasrajale juurdepääsuks kasutava tee või raja avaliku kasutamise.

Veekogude kalda kasutamise kitsendused, kalda piiranguvöönd ja kalda ehituskeeluvöönd

Üldist

Looduskaitseesadusest tulenevalt on kalda kaitse eesmärk rannal või kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, ranna või kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine. Kalda piiranguvööndis asuvate metsade kaitse eesmärk on vee ja pinnase kaitsmine ja puhketingimuste säilitamine. Kaldal on nii piiranguvöönd kui ka ehituskeeluvöönd.

Kalda piiranguvöönd

Kalda piiranguvööndi laius on:

1. üle kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning üle 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul, kanalil ning veejuhtmel 100 meetrit;
2. kuni kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning kuni 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul, kanalil, veejuhtmel, välja arvatud drenid ja kollektorid, ning allikal 50 meetrit.

Kalda piiranguvööndi laius järvedel on:

- . Ähijärv, 100 meetrit;
- . Koobassaare järv, 100 meetrit;
- . Karula Pikkjärv, 100 meetrit;
- . Jaska järv, 100 meetrit;
- . Köstre järv, 100 meetrit;
- . Kaagjärv 100 meetrit;
- . Väike Apja järv, 50 meetrit;
- . Kallete järv, 50 meetrit;
- . Karula Savijärv, 50 meetrit;
- . Tollari järv, 50 meetrit;
- . Tohvri Kogrejärv, 50 meetrit;
- . Kuigli järv, 50 meetrit;
- . Ödre järv, 50 meetrit;
- . Karula Papijärv, 50 meetrit;
- . Kaatsi järv, 50 meetrit;
- . Kaatsi Mustjärv, 50 meetrit;
- . Tarupedaja järv (Võidu järv), 50 meetrit;
- . Lajasaare järv, 50 meetrit;
- . Ruusmäe järv, 50 meetrit;
- . Kuigli Kogrejärv, 50 meetrit;
- . Kaatsi 2 Kogrejärv, 50 meetrit.

Looduskaitseesaduse § 37 lõike 3 kohaselt on kalda piiranguvööndis keelatud alljärgnevad tegevused:

- reoveesette laotamine;
- matmispaiga rajamine;
- jäätmete töötlemiseks või ladustamiseks määratud ehitise rajamine ja laiendamine, välja arvatud sadamas;
- ilma kehtestatud detailplaneeringuta maa-ala kruntideks jagamine;
- maavara ja maa-ainese kaevandamine;
- mootorsõidukiga sõitmine väljaspool selleks määratud teid ja radu ning maastiku- sõidukiga sõitmine, välja arvatud tiheasustusalal haljasala hooldustööde tegemiseks, kutselise või harrastusliku kalapüügiõigusega isikul kalapüügiks vajaliku veesõiduki veekogusse viimiseks ning maatulundusmaal metsamajandustöödeks ja põllumajandustöödeks.

Kalda ehituskeeluvöönd

Kalda ehituskeeluvööndi laiuseks on:

- aleviku ja küla selgelt piiritletaval kompaktsel hoonestusega alal 50 meetrit, välja arvatud punktis 3 sätestatud juhul;
- üle kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning üle 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul, kanalil ning veejuhtmel 50 meetrit;
- kuni kümne hektari suurusel järvel ja veehoidlal ning kuni 25 ruutkilomeetri suuruse valgalaga jõel, ojal, maaparandussüsteemi eesvoolul, kanalil ja veejuhtmel, välja arvatud drenid ja kollektorid, ning allikal 25 meetrit. Järve või jõe kalda metsamaal ulatub ehituskeeluvöönd kalda piiranguvööndi piirini.

Ehituskeeluvööndi laius on (välja arvatud juhud kui, kaldal asub metsamaa, sellisel juhul lähtuda ehituskeeluvööndi ulatuse määramisel kalda piiranguvööndi ulatusest, pt 6.5.2):

- Ähijärv, 50 meetrit;
- Koobassaare järv, 50 meetrit;
- Karula Pikkjärv, 50 meetrit;
- Jaska järv, 50 meetrit;
- Köstre järv, 50 meetrit;
- Kaagjärv, 50 meetrit;
- Väike Apja järv, 25 meetrit;
- Kallete järv, 25 meetrit;
- Karula Savijärv, 25 meetrit;
- Tollari järv, 25 meetrit;
- Tohvri Kogrejärv, 50 meetrit;
- Kuigli järv, 25 meetrit;
- Ödre järv, 25 meetrit;
- Karula Papijärv, 25 meetrit;
- Kaatsi järv, 25 meetrit;
- Kaatsi Mustjärv, 25 meetrit;
- Tarupedaja järv (Võidu järv), 25 meetrit;
- Lajasaare järv, 25 meetrit;
- Ruusmäe järv, 25 meetrit;
- Kuigli Kogrejärv, 25 meetrit;

- Kaatsi 2 Kogrejärv, 25 meetrit.

Kalda ehituskeeluvööndis on uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud. Looduskaitseaduse § 37 lõikes 4 sätestatud juhtudel ehituskeeluvöönd ei laiene alljärgnevatel juhtudel:

- hajaasustuses olemasoleva ehitise õuemaale ehitatavale uuele hoonele, mis ei jää veekaitsevööndisse;
- kalda kindlustusrajatisele;
- supelranna teenindamiseks vajalikule rajatisele;
- maaparandussüsteemile, välja arvatud poldrile;
- olemasoleva ehitise esmakordsele juurdeehitisele juhul, kui juurdeehitise maht on väiksem kui üks kolmandik olemasoleva ehitise kubatuurist;
- piirdeaedadele.

Looduskaitseaduse § 37 lg 5 kohaselt ehituskeeld ei laiene kehtestatud detailplaneeringuga või kehtestatud üldplaneeringuga kavandatud:

- pinnavee veehaarde ehitisele;
- sadamaehitisele ja veeliiklusrajatisele;
- hüdrograafiateenistuse ja seirejaama ehitisele;
- kalakasvatusehitisele;
- riigikaitse, piirivalve ja päästeteenistuse ehitisele;
- tiheasustusalal ehituskeeluvööndis varem väljakujunenud ehitusjoonest maismaa suunas olemasolevate ehitiste vahele uue ehitise püstitamisele;
- tehnovõrgule ja -rajatisele;
- sillale;
- avalikult kasutatavale teele ja tänavale;
- raudteele.

Lautrit ja paadisilda tohib rannale või kaldale rajada, kui see ei ole vastuolus ranna ja kalda kaitse eesmärkidega ja veeseaduse § 8 lõikega 2.

Käesoleva üldplaneeringuga ei suurendata seaduses sätestatud kalda ehituskeelu vööndi laiust.

Riikliku kaitse all olevad muinsuskaitsetised väärtused ja kasutuspiirangud

Karula vallas on kultuurimälestisteks tunnistatud alljärgnevad objektid:

Tabel 4. Arhitektuurimälestised

Jrk	Mälestise nimi	Asukoht	Registri number
1.	Kaagjärve-Alamõisa vabrikahoone	Kaagjärve küla	23113
2.	Kaagjärve-Alamõisa valitsejamaja	Kaagjärve küla	23114
3.	Kaagjärve-Alamõisa saeveski	Kaagjärve küla	23115

4.	Kaagjärve-Alamõisa meistritemaja	Kaagjärve küla	23116
5.	Kaagjärve-Alamõisa töökoda	Kaagjärve küla	23117
6.	Kaagjärve-Alamõisa rehi-kuivati	Kaagjärve küla	23118
7.	Kaagjärve-Alamõisa saun	Kaagjärve küla	23119
8.	Kaagjärve-Alamõisa töölistemaja	Kaagjärve küla	23120
9.	Kaagjärve-Alamõisa õllekeldrid	Kaagjärve küla	23121
10.	Kaagjärve-Mäemõisa peahoone	Kaagjärve küla	23122
11.	Kaagjärve-Mäemõisa park	Kaagjärve küla	23123
12.	Kaagjärve-Mäemõisa ait	Kaagjärve küla	23124
13.	Kaagjärve-Mäemõisa tall-tõllakuur	Kaagjärve küla	23125
14.	Kaagjärve-Mäemõisa teenijamaja	Kaagjärve küla	23126
15.	Kaagjärve-Mäemõisa laut	Kaagjärve küla	23127
16.	Karula mõisa peahoone keldrid	Karula küla	23128
17.	Karula mõisa park ja alleed	Karula küla	23129
18.	Karula mõisa peahoone kelder	Karula küla	23130
19.	Karula mõisa tall-tõllakuur	Karula küla	23131
20.	Karula mõisa meierei	Karula küla	23132
21.	Karula mõisa valitsejamaja	Karula küla	23133
22.	Karula mõisa kuivati	Karula küla	23134
23.	Karula mõisa moonakatemaja 1	Karula küla	23135
24.	Karula mõisa rehe masinaruum	Karula küla	23136
25.	Karula mõisa viinavabriku keldrid paisuga	Karula küla	23137
26.	Karula mõisa sepikoda	Karula küla	23138
27.	Karula mõisa moonakatemaja 2 varemed	Karula küla	23139
28.	Karula mõisa tuuleveski varemed	Karula küla	23140
29.	Karula mõisa möldrimaja	Karula küla	23141
30.	Karula mõisa kabel	Karula küla	23142

31.	Karula mõisa kabeliaia väravapostid	Karula küla	23143
32.	Karula kiriku varemed	Lüllemäe küla	23144
33.	Karula kirikuaed ja pastoraadi park	Lüllemäe küla	23145
34.	Karula pastoraadi peahoone	Lüllemäe küla	23146

Tabel 5. Arheoloogiamälestised

Jrk	Mälestise nimi	Asukoht	Registri number
1.	Kalmistu "Niklusmägi"	Kaagjärve küla	13086
2.	Kalmistu "Kalmetimägi"	Kirbu küla	13087
3.	Kalmistu "Kirikuase"	Kirbu küla	13088
4.	Kalmistu "Laulatusemägi"	Kirbu küla	13089
5.	Ohvikivi	Kirbu küla	13090
6.	Asulakoht	Lusti küla	13091
7.	Kivikalme	Lusti küla	13092
8.	Asulakoht	Lüllemäe küla	13093
9.	Kalmistu	Lüllemäe küla	13094
10.	Karula kirikuaed	Lüllemäe küla	13095
11.	Asulakoht	Rebasemõisa küla	13096
12.	Asulakoht	Rebasemõisa küla	13097
13.	Kivikalme "Kirikuase"	Rebasemõisa küla	13098
14.	Linnus	Rebasemõisa küla	13099

Tabel 6. Ajaloomälestised

Jrk	Mälestise nimi	Asukoht	Registri number
1.	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	Lüllemäe küla	4466
2.	Lüllemäe vana kalmistu	Lüllemäe küla	4467
3.	Lüllemäe uus kalmistu	Lüllemäe küla	4468
4.	Karula kihelkonnakooli hoone	Lüllemäe küla	4469

5.	Vabadussõja mälestussammas	Lüllemäe küla	27175
6.	Vissi kihelkonnakooli hoone	Pikkjärve küla	4470
7.	Vissi (Pikkjärve) kalmistu	Pikkjärve küla	4471

Kinnismälestiste kaitsevööndi ulatus

Kinnismälestise kaitseks on muinsuskaitseaduse alusel kehtestatakse kaitsevöönd, mille suhtes kohaldatavad kitsendused ja milles tehtavad leevendused märgitakse kaitsekohustuse teatisse. Kaitsevööndiks on 50 m laiune maa-ala mälestise väliskontuurist või piirist arvates, kui mälestiseks tunnistamise õigusaktis ei ole ette nähtud teisiti. Muinsuskaitsealal projekteerimistingimuste väljastamisel ning detailplaneeringute koostamisel tuleb arvestada muinsuskaitseaduses sätestatud kitsendustega ning taotleda vajalikud muinsuskaitseameti load.

Muinsuskaitseaduse § 25 lõike 2 kohaselt on muinsuskaitseameti loata kinnismälestise kaitsevööndis keelatud teostada alljärgnevat tegevusi:

- maaharimine, ehitiste püstitamine, teede, kraavide ja trasside rajamine ning muud mulla- ja ehitustööd;
- puude ja põõsaste istutamine, mahavõtmine ja juurimine.

Vaba juurdepääsu tagamine kinnismälestiste juurde

Avalik-õigusliku isiku omandis oleval kinnisasjal asuva kinnismälestise juurde on igapäev vaba juurdepääs. Eraõiguslik isik, kelle kinnisasjal mälestis asub või kelle kinnisasja tavakohane juurdepääsutee mälestiseni viib, peab tagama igapäev vaba läbipääsu mälestiseni päikesetõusust loojanguni. Mälestiseks olevasse ehitisse või selle õue pääseb omaniku või valdaja lubatud ajal ja korras. Muinsuskaitseamet võib juurdepääsu kinnismälestisele piirata, kui vaba juurdepääsuga ohustatakse mälestist.

Seadustest ja teistest õigusaktidest tulenevad maakasutuspiirangud.

Veehaarde sanitaarkaitseala

Veehaarde sanitaarkaitseala on olmevee võtmise kohta ümbritsev maa- ja veeala, kus vee omaduste halvenemise vältimiseks ning veehaarderajatiste kaitsmiseks kitsendatakse tegevust ja piiratakse liikumist. Veehaarde sanitaarkaitseala ulatus on vastavalt Veesaadusele 50 m puurkaevust, kui vett võetakse põhjaveekihi ühe puurkaevuga. Põhjaveehaarde sanitaarkaitsealal on majandustegevus keelatud, välja arvatud:

- veehaarderajatiste teenindamine
- metsa hooldamine
- heintaimede niitmine
- veeseire

Põhjaveehaarde sanitaarkaitsealal, mille laius on üle 30 meetri, rakendatakse looduskaitseeaduses sätestatud ranna või kalda piiranguvööndi kitsendusi. Sanitaarkaitseala ei moodustata, kui vett võetakse põhjaveekihi alla 10 m^3 ööpäevas ühe kinnisasja vajaduseks. Ühe kinnisasja omanikule vajaliku kaevu asukoht peab olema võimalike reostusallikate (kogumiskaevud, käimlad, prügikastid, väetise- ja sõnnikuhoidlad, õlimahutid, kanaliseerimata saunad jne.) suhtes põhjaveevoolu suunas (järgib üldjoontes maapinna kallakust) ülesvoolu ja neist krundi piires võimalikult kaugemal (mitte vähem kui 10 m).

Tee kaitsevöönd

Tee kaitseks, teehoiu korraldamiseks, liiklusohutuse tagamiseks ning teelt lähtuvate keskkonnakahjulike ja inimesele ohtlike mõjude vähendamiseks rajatakse tee äärde kaitsevöönd. Riigimaanteed kaitsevööndi laius mõlemal pool sõiduraja telge ja mitme sõiduraja korral mõlemal pool äärmise sõiduraja telge on 50 m. Kohaliku maantee kaitsevööndi laius on mõlemal pool sõiduraja telge ja mitme sõiduraja korral mõlemal pool äärmise sõiduraja telge 20 kuni 50 m.

Elektrivõrgu kaitsevööndid

1. piki õhuliine – maa-ala ja õhuruum, mida piiravad liini teljest mõlemal pool järgmistel kaugustel paiknevad mõttelised vertikaaltasandid:
  - alla 1 kV pingega liinide korral 2 m;
  - kuni 20 kV pingega liinide korral 10 m;
  - 35--110 kV pingega liinide korral 25 m;
  - 220--330 kV pingega liinide korral 40 m;
2. piki maakaabelliine – maa-ala, mida piiravad mõlemal pool liini 1 m kaugusel äärmistest kaablitest paiknevad mõttelised vertikaaltasandid;
3. alajaamade ja jaotusseadmete ümber – maa-ala 2 m kaugusel piirdeaiast, seinast või nende puudumisel seadmest.

Telekommunikatsiooni liinirajatise kaitsevöönd

Vastavalt elektroonilise side seadusele on liinirajatise kaitsevööndiks kaks meetrit liinirajatise keskjoonest või rajatise välisseinast liinirajatise paralleelse mõttelise jooneni või tõmmitsatega raadiomasti korral selle kõrgusega või vabalt seisva raadiomasti korral selle $1/3$ kõrgusega ekvivalentse raadiusega mõttelise ringjooneni maapinnal, meetrites.

Kanalisatsiooniehitiste veekaitseõuded ja pumplate kujud

Alus: Veeseadus, Vabariigi Valitsuse 16.05.2001. a. määrus nr 171, Kanalisatsiooniehitiste veekaitseõuded, Keskkonnaministri 16.10.2003. a määrus nr 75, Nõuete kehtestamine ühiskanalisatsiooni juhitavate ohtlike ainete kohta, Keskkonnaministri 16.11.1998. a määrus nr 65 Heitveesuublana kasutatavate veekogude või nende osade nimekirja reostustundlikkuse järgi kinnitamine, Vabariigi Valitsuse 31.07.2001. a määrus nr 269, Heitvee veekogusse või pinnasesse juhtimise kord.

Kanalisatsioon on ehitiste või seadmete süsteem heitvee ja reovee kogumiseks või suublasse juhtimiseks. Reovee kogumisalaks nimetatakse ala, kus on piisavalt elanikke ja

majandustegevust reovee kogumiseks kanalisatsiooni kaudu reoveepuhastisse või heitvee juhtimiseks suublasse. Määrusega „Kanaliseerimisühikute veekaitsemeetmed“ kehtestatakse reovee kogumiseks, puhastamiseks või suublasse juhtimiseks rajatud kanalisatsioonitorustiku, reoveepuhasti (välja arvatud kohtpuhasti ehk reovee eelpuhasti), pumpla või muu reovee kogumise, puhastamise ja heitvee suublasse juhtimiseks seotud hoone või rajatise veekaitsemeetmed.

Reoveepuhastid jagunevad:

- suurteks reoveepuhastiteks ehk suurpuhastiteks, mille jõudlus on üle 2000 inimekvivalendi (edaspidi ie);
- väikesteks reoveepuhastiteks ehk väikepuhastiteks, mille jõudlus on kuni 2000 ie;
- omapuhastiteks üksikmajapidamise reovee puhastamiseks.

Inimekvivalendiks loetakse ühe inimese põhjustatud keskmise ööpäevase tingliku veereostuskoormuse ühikut. Biokeemilise hapnikutarbe (BHT7) kaudu väljendatud inimekvivalendi väärtus on 60 g hapnikku ööpäevas. Kuja kanalisatsiooniehitiste veekaitsemeetmete määruse tähenduses on kanalisatsiooniehitise, torustik välja arvatud, lubatud kõige väiksem kaugus tsiviilhoonest või joogivee salvkaevust. Kuja ulatus sõltub suublaks olevast pinnasest ja selle omadustest, reoveepuhasti jõudlusest, reovee puhastamise viisist ja reoveepumplasse juhitava reovee vooluhulgast.

Väike- ja suurpuhastite nõutavad kujud sõltuvalt reovee puhastamise viisist ja reoveepuhasti jõudlusest, mida iseloomustab tabel 7.

Tabel 7. Reoveepuhastite kujud

Reovee puhastamisviis	Kuja (meetrites)			
	Väikepuhasti jõudlus (ie)		Suurpuhasti jõudlus (ie)	
	kuni 2000 ie	2000-10 000 ie	10 000-100 000 ie	Üle 100 000ie
Reoveesettetahtendus- ja kompostimis- väljakutega mehhaniline või bioloogiline reoveepuhasti või eraldi paiknevad reoveesettetahtendus- ja kompostimisväljakud	100	150	200	300
Mehhaaniline või bioloogiline reoveepuhasti, kus reoveesetet käideldakse kinnises hoones	50	100	150	200
Biotiik, tehismärgala, avaveeline taimestikpuhasti	100	200	500	800

Põhja- ja pinnavee kaitse põllumajanduslikest reostusallikatest pärineva reostuse eest

Alus: Veeseadus, Vabariigi Valitsuse 28.08.2001. a määrus nr 288, Veekaitsemeetmed väetise- ja sõnnikuhoidlatele ning siloladustamiskohtadele ja sõnniku, silomahla ja muude väetiste kasutamise ja hoidmise nõuded, Keskkonnaministri 30. detsembri 2002. a määrus nr 78, Reoveesette põllumajanduses, haljastuses ja rekultiveerimisel kasutamise nõuded.

Põhja- ja pinnavee kaitseks põllumajanduslikest reostusallikatest pärineva reostuse ennetamiseks ja piiramiseks tuleb järgida Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud mineraalväetiste, sõnniku ning silomahla kasutamise ja hoidmise nõudeid. Sõnnikuga on lubatud anda haritava maa hektari kohta külvikorra keskmisena kuni 170 kg lämmastikku aastas. Mineraalväetistega on lubatud anda haritava maa hektari kohta külvikorra keskmisena 30 kg fosforit aastas ja selline kogus lämmastikku, mis on põllumajanduskultuuride kasvuks vajalik ning vastavuses kehtestatud mineraalväetiste, sõnniku ning silomahla kasutamise ja hoidmise nõuetega. Haritava maa ühe hektari kohta tohib pidada kuni 1,5 loomühikule vastaval hulgal loomi. Suuremale arvule loomühikutele vastaval hulgal loomi haritava maa ühe hektari kohta tohib pidada nõuetekohase mahutavusega sõnnikuhoidla või sõnniku- ja virtsahoidla või sõnniku müügilepingu olemasolu korral. Põllumajanduses, haljastuses ja rekultiveerimisel reoveesette kasutamisel tuleb järgida keskkonnaministri määrusega kehtestatud nõudeid.

Põllumajandustootjal on soovitatav järgida head põllumajandustava st üldtunnustatud tootmisvõtteid ja -viise, mille järgimise korral ei teki ohtu keskkonnale. Allikate ja karstilehtrite ümbruses on 10 m ulatuses veepiirist või karstilehtrite servast keelatud väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamine ning vee kvaliteeti ohustav muu tegevus.

Maaparandussüsteemidega seotud nõuded

Alus: Maaparandusseadus, Keskkonnaministri 24.12.1996. a. määrus nr 64, Veekaitse nõuete kehtestamine maaparandussüsteemide ehitamisel ja eksploateerimisel, Vabariigi Valitsuse 02.07.2003. a korraldus nr 423, Riigi poolt korrashoitavate ühiseesvoolude loetelu.

Maaparanduseks peetakse maaparandusseaduse tähenduses maa kuivendamist, niisutamist ja maa veerežiimi kahepoolset reguleerimist, samuti happeliste muldade lupjamist ning agromelioratiivsete, kultuurtehniliste ja muude maaparandushoiutööde tegemist maatulundusmaa sihtotstarbega maa ja maapiirkonnas paikneva põllumajanduslikult kasutatava elamumaa sihtotstarbega eluasemekohtade maa viljelusväärtuse suurendamiseks.

Maaparandussüsteem on maatulundusmaa ja eluasemekohtade maa kuivendamiseks või niisutamiseks või veerežiimi kahepoolseks reguleerimiseks vajalike hoonete ja rajatiste kogum. Maaparandushoid on maaparandussüsteemi ja selle maa-ala ning nendega seotud keskkonnakaitserajatiste hooldamine ja uuendamine, happeliste muldade lupjamine, agromelioratiivsete ja kultuurtehniliste tööde tegemine maatulundusmaa ja eluasemekohtade maa viljelusväärtuse säilitamiseks ning suurendamiseks.

Maaparandussüsteemi reguleeriv võrk maaparandusseaduse tähenduses on veejuhtmete võrk liigvee vastuvõtmiseks või vee jaotamiseks. Reguleeriv võrk peab tagama maaviljeluseks sobiva mullaveerežiimi ja minimeerima reostuse leviku ohu. Maaparandussüsteemi eesvool maaparandusseaduse tähenduses on kuivendusvõrgust voolava liigvee ärajuhtimiseks või niisutusvõrgu veehaardesse vee juurdevooluks rajatud veejuhe või loodusliku veekogu reguleeritud lõik, mille veeseisust sõltub reguleeriva võrgu nõuetekohane toimimine.